Primärvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Hälsoutveckling
Andrea Friedl

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-03-03

PVN 2024-0799

Primärvårdsnämnden

Yttrande över remiss Program för öppen förskola Stockholm stad

Ärendebeskrivning
Stockholm stad har remitterat Program för öppen förskola till Region Stockholm för yttrande. Detta tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Remiss- Program för öppen förskola, Stockholm stad

Ärendets beredning
Ärendet har beretts i folkhälso- och tandvårdsberedningen.

Förslag till beslut
Primärvårdsnämnden beslutar följande:

Primärvårdsnämnden antar hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande och överlämnar det till Stockholm stad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Stockholm Stad har remitterat Program för öppen förskola till Region Stockholm.

Stockholms stad har tagit fram ett program för öppen förskola. Öppen förskola, beskrivs i programmet, som en mötesplats där de yngsta barnen erbjuds en pedagogisk gruppverksamhet och medföljande vuxna ges möjlighet till social kontakt och gemenskap. Aktiviteter, planering och utformande av verksamheten utgår från besökarnas behov och närområdets karaktär. Programmet för öppen förskola syftar till att säkerställa en jämn kvalitet och en god uppföljning av öppen förskola i Stockholms stad.

Det kan vidare utgöra ett stöd för öppen förskola som bedrivs i fristående regi. Öppen förskola är en viktig mötesplats i syfte att uppmuntra och motivera till inskrivning i förskola och därmed påbörja barnets utbildning i skolväsendet. I programmet beskrivs även arbetet med hur öppen förskola ska bidra till etablering i svenska samhället och stärka integrationen för utrikesfödda föräldrar och deras barn. Introduktionsförskola är en verksamhet med riktade insatser för språkutvecklande arbete, ökad inskrivning i förskola, föräldraskapsstödjande aktiviteter samt att stärka kvinnors etablering på arbetsmarknaden. I de stadsdelar där det finns behov ska introduktionsförskolans arbetssätt vara en av den öppna förskolan.

Det finns inga nationella styrdokument för öppen förskola. Läroplan för förskolan (Lpfö 98) har endast en vägledande funktion.

Överväganden
Region Stockholm välkomnar att Stockholm stad tagit fram ett gemensamt program för innehållet i öppna förskolans verksamhet. Region Stockholms övergripande bedömning är att innehållet bidrar till målen En tillgänglig region med god livsmiljö och En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region, som finns i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS) 2050. Nedan anges några allmänna medskick som förstärker innehållet i *Program för öppen förskola* och därtill några specifika synpunkter.

Regionen arbetar för att fler familjecentraler ska etableras, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden och i kommuner och stadsdelar som ännu inte har tillgång till familjecentral. I detta arbete är samverkan med de öppna förskolorna av avgörande betydelse. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen inom Region Stockholm har 2024 låtit genomföra en undersökning i länet kring föräldrars upplevelser av insatser inom konceptet familjecentral, där öppen förskola är en av parterna i samverkan. Resultatet från undersökningen stämmer väl överens med förslaget till *Program för öppen förskola*. Bland annat lyftes behovet av integrerande insatser och språkträning för föräldrar och barn med annat modersmål än svenska som en viktig del i integrationen i det svenska samhället. Vidare framkom behov av föreläsningar och information från viktiga samhällsfunktioner, så som kunskap om Försäkringskassan och föräldraförsäkring; när och hur man skriver in sig i kö till förskola; information om det stöd och insatser som finns inom vården och samhället i övrigt för små barn och deras föräldrar; vikten av mötesplats särskilt för föräldrar med inget eller litet nätverk i området etc. På det stora hela var återkopplingen kring den verksamhet som bedrivs inom ramen för öppen förskola mycket positiv.

Relaterat programmets målområde Tillgänglig verksamhet, lyftes några förbättringsområden, bland annat sättet att informera om verksamheten. Föräldrar önskar få information om verksamheten på många olika sätt – via hemsida, sociala medier, muntligt, skriftligt, via anslag, sms och hem i brevlådan. Önskan om information på flera språk framkom, samt behov av bildstöd för att förstå verksamheten och aktiviteterna. Önskan framkom också om en tydlig presentation av verksamheten och rundvisning i lokalerna, för vissa inte bara en gång. Generösa öppettider var också uppskattade.

Utöver ovan allmänna medskick önskar Region Stockholm lämna några specifika synpunkter på innehållet i programmet.

- Under målområde, Välutbildad personal och relevant kompetens nämns att öppen förskola ska ha god tillgång till och samverka med professioner som riktar sig till vuxna. Region Stockholm föreslår att även lägga till barnmorska som profession. Skälet till det är att öppna förskolans personal har möjlighet att fånga upp både fysiska och psykiska besvär efter förlossning hos nyblivna föräldrar och hänvisa dem till barnmorskemottagning (BMM). Mottagningar i närområdet skulle också kunna bjudas in för att föreläsa om olika teman, exempelvis vad som händer i kroppen efter förlossning, informera om preventivmedel, ge rådgivning kring sex och samlevnad efter att barnet har fötts etc.

- Under målområde, Aktiv samverkan med centrala aktörer framgår att BMM och barnavårdscentral (BVC) är viktiga partners för att informera om och lotsa till öppen förskola. Region Stockholm föreslår att en mening läggs till om BMM:s och BVC:s uppdrag. Skälet till det är att tydliggöra ömsesidigheten i samverkan och det stöd i vården som öppna förskolan kan hänvisa föräldrar till. *Förslag:[…] samt ge information, stöd och insatser för att främja fysisk och psykisk hälsa hos små barn och deras föräldrar*.

- Under målområde, Uppföljning och utvärdering förslås att även följa upp aktiviteter som erbjuds i samverkan med samverkanspartners. Eventuellt även följa hur *förutsättningarna för samverkan* med andra aktörer ser ut. Skälet till det är att få bättre underlag för att kunna utveckla verksamheten och samverkan.

- Under målområde Tillgängliga verksamheter med generösa öppettider, anges att Öppna förskolan ska ha ett naturligt inslag av utomhusaktiviteter där barn och deras föräldrar uppmuntras till lek och rörelse som gynnar både hälsa och välbefinnande. Det är därför till fördel att öppen förskola har tillgång till utegård, park eller närliggande grönområde. Region Stockholm föreslår att krav ställs på utemiljön om att följa Boverkets allmänna råd (2015:1) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet. Skälet till det är att förtydliga krav om närhet till friytan och friytans beskaffenhet.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget till beslut förväntas inte få ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslag till beslut bedöms inte få konsekvenser för patientsäkerhet. Om innehåll i remiss genomförs och förslag från Region Stockholm omhändertas, kan det bidra till att stärka patientsäkerheten då tillgång till information gör det lättare att hitta rätt i vården.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslag till beslut bedöms inte få konsekvenser på jämlik och jämställd vård. Om innehåll i remiss genomförs och förslag från Region Stockholm beaktas kan det ge positiva konsekvenser för jämlik och jämställd vård och hälsa.

Miljökonsekvenser
Förslag till beslut bedöms inte få konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslag till beslut får inga administrativa konsekvenser.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till

Godkänd av Anders Ahlsson, 2025-03-03